

Historia Pomnika Batalionów Chłopskich w Sobótce

Pomnik Batalionów Chłopskich, zwany potocznie „karabinami”, powstał w 1971 roku na podstawie decyzji Gromadzkiej Rady Narodowej w Jakubowicach, do której przynależało wówczas sołectwo Sobótka.

Po 1970 roku nastąpiło, między innymi szersze przyjmowanie członków konspiracji chłopskiej z Batalionów Chłopskich do jedynej wówczas organizacji kombatanckiej - Związku Bojowników o Wolność i Demokrację. Powstał także klimat do postawienia tego pomnika.

Jest on wyrazem hołdu dla ofiar z pokolenia, któremu wypadło żyć w tragicznym okresie II wojny światowej.

Pomnik dedykowany jest członkom Batalionów Chłopskich z najsilniejszego ośrodka, jakim była Sobótka, a także partyzantom BCh z okolicznych miejscowości.

W okresie II wojny światowej w regionie sandomiersko-opatowskim funkcjonowały silne struktury ruchu ludowego, sprzyjające tworzeniu oddziałów Batalionów Chłopskich w poszczególnych miejscowościach. **Prowadziły one w konspiracji wojskowe szkolenie, akcje przewencyjne w zależności od posiadanego wyposażenia, a także działania militarne przeciwko niemieckiemu okupantowi.**

W tym celu utworzona została drużyna Ludowej Straży Bezpieczeństwa. Jej misją było, między innymi przywoływanie do porządku osób wysługujących się Niemcom oraz przeciwdziałanie rabunkom i rozbojom na ludności wiejskiej. Jedną z większych akcji militarnych oddziału Batalionów Chłopskich z Sobótki, dowodzonego przez Kazimierza Winiarczyka „Orkana”, była walka pod Jarosówką z patrolem Niemców strzegących torów kolejowych. W czasie potyczki zabito dwóch Niemców, jednego raniono, dwóch się poddało, zdobyto broń i wyposażenie wojskowe. Innym przykładem jest wydarzenie z 18 sierpnia 1943 roku. Oddział BCh z Sobótki, dowodzony przez Józefa Grzesiaka „Hawajskiego”, uszkodził młocarnię w folwarku Bugaj w ramach akcji unieruchomienia młocarń w majątkach administrowanych przez Niemców.

Akcji i różnych działań podejmowanych przez oddział Batalionów Chłopskich z Sobótki było wiele.

Pomnik Batalionów Chłopskich w Sobótce przypomina także o działalności patriotycznej i poniesionych ofiarach mających miejsce w Sobótce bądź wiążących się z tą miejscowością podczas II wojny światowej.

Z Sobótki wywodzi się trzech posłów ludowców, którzy na poszczególnych etapach swego życia, w pierwszej połowie XX wieku byli organizatorami ruchu ludowego w powiecie opatowskim i na terenie kraju. Byli to :**Bolesław Babski, Stanisław Wójcik ,Karol Wickenhagen.**

Karol Wickenhagen, właściciel majątku w Sobótce uczestnik wojny polsko-bolszewickiej z 1920 roku i wojny obronnej w 1939 roku, prowadził na

polecenie Komendy Głównej Armii Krajowej konspiracyjną podchorążówkę. Pod pretekstem ochrony dworu przed bandytami kupił od Niemców broń, która była wykorzystywana do szkolenia partyzantów. Swoje kontakty z Niemcami wykorzystywał do udzielania pomocy osobom zagrożonym aresztowaniami.

Zapobiegł, między innymi spaleni Jakubowic przez Niemców w ramach represji za akcję partyzantów na stację PKP Jakubowice w dniu 11 maja 1943 r. Zdobywane informacje przekazywał władzom konspiracyjnym. Latem 1944 roku podczas akcji „Burza” rotmistrz Karol Wickenhagen, pseudonim „Pobóg”, dowodził szwadronem zwiadu w 2 pułku piechoty Armii Krajowej, a jego syn Stanisław, pseudonim „Kraska”, był dowódcą 3 plutonu.

W czasie okupacji prowadzono tajne nauczanie na poziomie szkoły średniej. Za taką działalność okupant stosował represje, między innymi:

Czesław Krasowski, rocznik 1907, nauczyciel, żołnierz BCh. Został ranny podczas ucieczki przed aresztowaniem, zmarł w lipcu 1943 roku.

Witold Krasowski, rocznik 1910, żołnierz BCh. Został aresztowany w lipcu 1943 r. i zamordowany na Majdanku.

W dniu 22 lipca 1944 roku na terenie Sobótki została przeprowadzona przez Niemców akcja represyjna. Śmierć poniosły następujące osoby:

Franciszek Zdonek, rocznik 1892, rolnik, działacz SL, żołnierz BCh.

Jan Suszyna, rocznik 1902, rolnik, żołnierz BCh.

Elżbieta Praga, rocznik 1900, rolniczka, członkini Ludowego Związku Kobiet.

Szymon Praga, rocznik 1897, rolnik, członek SL „Roch”.

Józef Czajka, rocznik 1905, żołnierz BCh.

W połowie sierpnia 1944 roku, na linii frontu między wojskami niemieckimi i rosyjskim w tym regionie, Sobótka znalazła się w centrum walk toczonych tu przez kilka dni wzdłuż linii kolejowej.

Wśród mieszkańców ukrywających się w piwnicach było wielu rannych a także ofiary śmiertelne. Jak wynika z kroniki parafialnej śmierć poniosły 72 osoby. Wszystkie budynki uległy spaleni, a po ustabilizowaniu się frontu ocalała ludność została wysiedlona.

Podczas walk frontowych zginęli członkowie konspiracji: Augustyn Suszyna „Polot”, rocznik 1922, rolnik, szef kolportażu na rejon „Powiśle”.

Stanisław Bielecki „Szczygieł”, rocznik 1908, komendant BCH w gminie Czyżów Szlachecki, prowadził nasłuch radiowy, zginął podczas działań wojennych.